

THE RELATIONSHIPS AMONG SOCIAL SUPPORT, THERAPEUTIC ALLIANCE, EXPERIENCE OF MEDICATION SIDE-EFFECTS, ILLNESS REPRESENTATION, INTENTION TO CHANGE ADHERENCE BEHAVIOR, AND SELF-REPORTED ADHERENCE BEHAVIOR IN SCHIZOPHRENIC PATIENTS AT THE FOLLOW-UP VISIT

MALATEE RUNGRUANGSIRIPAN 4536763 NRNS/ D

Ph.D. (NURSING)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: YAJAI SITTHIMONGKOL, Ph.D.,
WANTANA MANEESRIWONGUL, Ph.D., THAVATCHAI
VORAPONGSATHORN, Ph.D., SANDRA TALLEY, Ph.D.

ABSTRACT

The purpose of this cross-sectional descriptive study was to examine the effect of 4 factors- social support, therapeutic alliance, experience of medication side-effects, and illness representation- on Thai schizophrenic patients' intention to change adherence behavior and self-reported adherence behavior. The Common-Sense Model of Illness Representation was used as the conceptual framework of this study.

225 schizophrenic patients from outpatient units were recruited based on the inclusion criteria. Participants were interviewed individually with the following questionnaires: 1) the Medical Outcomes Study Social Support Survey; 2) the California Pharmacotherapy Alliance Scale: Patient Version; 3) the Liverpool University Neuroleptic Side Effect Rating Scale: Thai version; 4) the Illness Perception Questionnaire for Schizophrenia; 5) the Stages of Change Readiness and Treatment Eagerness Scale; 6) the Medication Adherence Report Scale. Structural Equation Modeling was used for data analysis.

The result indicated that the modified model fit with the empirical data (Chi-Square = 91.17, df = 72, p-value = 0.063, RMSEA = 0.034, GFI = 0.95, AGFI = 0.91, CFI = 0.98). The variance explanation of medication adherence was 17%. This model showed that a therapeutic alliance and the experience of medication side-effects increased the patients' understanding of their illness and led to the intention to change adherence behavior. Social support did not increase the illness representation and self-reported adherence behavior. Illness representation influenced on the patients' intention to change adherence behavior.

The findings indicated that the proposed model provides a guideline for understanding medication adherence behavior in Thai schizophrenic patients. Mental health nurses should promote illness perception to enhance patients' intention to change adherence behavior. This will in on result increase in adherence behavior in this population.

KEY WORDS: MEDICATION SIDE-EFFECTS/ THERAPEUTIC ALLIANCE/
ILLNESS REPRESENTATION/ INTENTION TO CHANGE
ADHERENCE BEHAVIOR/ SCHIZOPHRENIC

ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคม ความผูกพันระหว่างผู้ป่วยและบุคลากรทางสุขภาพ ประสบการณ์การเกิดผลข้างเคียงจากยา มุมมองของผู้ป่วยที่มีต่อโรค ความตั้งใจในการเปลี่ยนพฤติกรรมมารับประทานยาอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง และการรายงานพฤติกรรมมารับประทานยาอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ในผู้ป่วยจิตเภทที่มาตรวจตามนัด
(THE RELATIONSHIPS AMONG SOCIAL SUPPORT, THERAPEUTIC ALLIANCE, EXPERIENCE OF MEDICATION SIDE-EFFECTS, ILLNESS REPRESENTATION, INTENTION TO CHANGE ADHERENCE BEHAVIOR, AND SELF-REPORTED ADHERENCE BEHAVIOR IN SCHIZOPHRENIC PATIENTS AT THE FOLLOW-UP VISIT)

มาลาตี รุ่งเรืองศิริพันธ์ 4536763 NRNS/D

ปร.ด. (การพยาบาล)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ยาใจ สิทธิมงคล, Ph.D., วันทนา มณีศรีวงษ์กุล, Ph.D., ธวัชชัย วรพงศธร, Ph.D., Sandra Talley, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการสนับสนุนทางสังคม ความผูกพันระหว่างผู้ป่วยและบุคลากรทางสุขภาพ และประสบการณ์การเกิดผลข้างเคียงจากยา และมุมมองของผู้ป่วยที่มีต่อโรค ที่มีผลต่อความตั้งใจในการเปลี่ยนพฤติกรรมมารับประทานยาอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องและการรายงานพฤติกรรมมารับประทานยาอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องของผู้ป่วยจิตเภทไทย โดยเป็นการศึกษาภายใต้กรอบแนวคิดของ The Common-Sense Model of Illness Representation

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยนอกจิตเภท จำนวน 225 คน โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลด้วยแบบประเมินดังต่อไปนี้ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับแหล่งสนับสนุนที่มี 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการรักษาและเจ้าหน้าที่ 3) แบบสอบถามผลข้างเคียงจากยา 4) แบบสอบถามการรับรู้ความเจ็บป่วย 5) แบบสอบถามความตั้งใจต่อการรับประทานยา 6) แบบสอบถามวิธีการใช้ยา สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้คือ โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง

ผลการศึกษาพบว่าโมเดลเชิงโครงสร้างมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 91.17$, $df = 72$, $p\text{-value} = 0.063$, $RMSEA = 0.034$, $GFI = 0.95$, $AGFI = 0.91$, $CFI = 0.98$) และสามารถทำนายความแปรปรวนของการรับประทานยาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอได้ 17% ผลการศึกษาพบว่า ความผูกพันระหว่างผู้ป่วยและบุคลากรทางสุขภาพ และประสบการณ์การเกิดผลข้างเคียงจากยา ส่งเสริมให้ผู้ป่วยเกิดความเข้าใจในโรคของตนเองและนำไปสู่ความตั้งใจในการเปลี่ยนพฤติกรรมมารับประทานยาอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง การสนับสนุนทางสังคมไม่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของมุมมองของผู้ป่วยที่มีต่อโรคและการรายงานพฤติกรรมมารับประทานยาอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง มุมมองของผู้ป่วยที่มีต่อโรคมีผลต่อความตั้งใจในการเปลี่ยนพฤติกรรมมารับประทานยาอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องของผู้ป่วย

ผลการศึกษานี้บ่งชี้ว่าโมเดลความสัมพันธ์ที่ศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการทำความเข้าใจพฤติกรรมมารับประทานยาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอของผู้ป่วยจิตเภทไทย พยาบาลจิตเวชควรส่งเสริมให้ผู้ป่วยมีมุมมองของผู้ป่วยที่มีต่อโรคเพื่อเพิ่มความตั้งใจในการเปลี่ยนพฤติกรรมมารับประทานยาอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องของผู้ป่วย ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมมารับประทานยาอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องของผู้ป่วยจิตเภท

คำสำคัญ: ผลข้างเคียงจากยา, ความผูกพันระหว่างผู้ป่วยและบุคลากรทางสุขภาพ, มุมมองของผู้ป่วยที่มีต่อโรค, ความตั้งใจในการเปลี่ยนพฤติกรรมมารับประทานยาอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง, ผู้ป่วยจิตเภท